

σακκίδια καὶ μάλιστα αἱ πυξίδες παντοίων σχημάτων καὶ χρωμάτων, αἱ τοσοῦτον ἐπαγωγοὶ ἔσωθεν καὶ μυριάκις ἐπαγωγότεραι ἔσωθεν,—ἐὰν ἤθελέ τις νὰ τὰς ἀνοίξῃ καὶ σὰς δείξῃ τὸ περιεχόμενον... ἀλλὰ δὲν τὰς ἀνοίγουσι πάντοτε,—πάντα ταῦτα διεγείρουσιν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ παιδίου τὴν πρὸς τὸ φαντασιοκοπεῖν κλίσιν, τοσοῦτον ἰσχυρὰν παρὰ τῷ ἀνδρὶ, ὥστε συχνότατα οὗτος μεγαλύνει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὑπαρξίν, οἰκτεῖρων μὲν τὰ δεινὰ του, ἐξαίρων δὲ τὰς ἀρετάς του, οὕτως ὥστε κινδυνεύει νὰ ἀπολέσῃ τὰς ἀναλογίας καὶ τὰς διαστάσεις πάντων τῶν πραγμάτων καὶ νὰ νομίζῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ κέντρον τῆς δημιουργίας.

— Τί εἶν' ἐδῶ μέσα, κυρία Ἐρμίνη; Ἄμ' ἐδῶ;

— Μὴν εἶσαι ἀδιάκριτος, Μαρκέλλα. Μετὰ χαρᾶς σοῦ το λέγω, ἀλλὰ δὲν εἶνε καλὸν νὰ ἐρωτᾷς.

Συγκεχυμένον τὸ παιδίον ἐκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ταπεινῇ τῇ φωνῇ ἐζήτησε συγγνώμην. Ἐγείρουσα ἔπειτα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδε πυξίδα ἐπιμήκη ἐκ φαίου χαρτονίου μετὰ πρασίνου χαρτίνου περιθωρίου.

— Τοῦτο τὸ 'ξέρω, εἶπε. Αὐτοῦ μέσα ἔχει ἡ κυρία Φαβροῦ ὅσα χαρτιά εὗρηκε ἀπὸ τῆ μητέρα.

— Ναί, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη σύννους. 'Δικό σου εἶνε τὸ κουτί τοῦτο. Δὲν θὰ το ἀνοίξωμεν τώρα, εἶσαι ἀκόμη πολὺ μικρὴ. Ἄλλ' ὅμως ἂν πάθω τίποτε...

Τὸ παιδίον τὴν παρετήρησεν ἐκθαμβον.

— Ναί, πουλάκι μου, ἂν πάθω τίποτε, νὰ εἴπῃς 'ς τὴν Τριανταφυλλιάν... ἢ 'ς ὅποιον ἄλλον, νὰ σ' τὸ δώσῃ.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐδίσταζεν, ἀναζητοῦσα μέσον τι πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ θησαυροῦ τούτου, τῆς μόνης περιουσίας τοῦ ἀπολωλότος παιδίου. Λαβοῦσα δὲ γραφίδα ἐπέγραψε διὰ μεγάλων γραμμάτων ἐπὶ τῆς πυξίδος: *Τὸ παρὸν ἀνήκει εἰς τὴν Μαρκέλλαν Μορμόφτ.*

— Βλέπεις ἐδῶ ἐπάνω τὸ ὄνομά σου, καὶ νὰ το ζητήσῃς.

Ἡ Μαρκέλλα ἴστατο σιωπηλὴ καὶ σύννους πρὸ τοῦ ἀνοικτοῦ συρταρίου.

— Νὰ πάθετε, κυρία Ἐρμίνη; Καὶ τί τάχα ἔμπορεῖτε νὰ πάθετε;

— Εἰμπορεῖ νὰ ἀποθάνω, ἀπεκρίθη μετὰ γλυκύτητος ἡ γηραιὰ κόρη. Ἄλλὰ πιστεύω ὅτι δὲν θὰ γίνῃ τοῦτο πρὶν μεγαλώσῃς καὶ εἶσαι εἰς κατάστασιν νὰ μὴ ἔχῃς ἀνάγκην ξένης προστασίας.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐπανέθηκε τὴν πυξίδα ἐν τῷ συρταρίῳ καὶ ἤνοιξεν ἄλλην.

Ἡ Μαρκέλλα ἀκίνητος, οὐδεμίαν ἀπέδειξε περιεργίαν, ὅπερ ἐξέπληξε τὴν φίλην τῆς. Τὴν παρετήρησε μετὰ προσοχῆς καὶ αἰφνης ἀπὸ τῶν

κεκλιμένων αὐτῆς βλεφαρίδων κατέπεσε δάκρυ λάμπον, καὶ μετ' αὐτὸ ἔτρεον.

— Τί ἔχεις; εἶπεν ἡ γηραιὰ κόρη τεταραγμένη.

— Ἄχ! κυρία, νὰ μὴν 'πεθάνετε! πόσον σας ἀγαπῶ! ἀνεφώνησεν ἡ Μαρκέλλα ὀρμησασα πρὸς τὸν τράχηλον τῆς κυρίας Ἐρμίνης, μὴ δυναμένη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

— Ὁ! προσπαθήσω, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη μειδιώσα.

Καὶ περιπτυσσομένη τὸ ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς κεκλιμένον παιδίον, ἀπέμαξε δάκρυ ἀνατέλλον ὑπὸ τὰ βλέφαρά τῆς.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἀπέστειλε τὴν μικρὰν εἰς τὸν κῆπον νὰ παίξῃ καὶ ἀπεπεράτωσε τὴν διευθέτησιν μόνῃ τῆς. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας ἀπέμεινε σύννους ἐπὶ πολλὴν ὥραν, καὶ ἔπειτα πορευθεῖσα πρὸς τὸ γραφεῖόν τῆς ἐμέτρησεν ὅσα χρήματα εἶχεν ἔτι, δι' ὧν ὤφειλε νὰ συντηρηθῇ ἕως οὗ λάβῃ τὴν προσεχῆ δόσιν τῶν εισοδημάτων τῆς.

Μετὰ τινὰς κατ' ἰδίαν ὑπολογισμοὺς ἔλαβε πολλὰ χρυσὰ νομίσματα καὶ ἐπιμελῶς διπλώσασα αὐτά, τὰ ἔθηκεν ἐν τῇ πυξίδι ἣτις ἔφερεν ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομα τῆς Μαρκέλλας.

— Ἀνάγκη οικονομίας ἂν τυχόν τὴν ἀφῆσω ἄνευ τινὸς πόρου ζωῆς! Ὁ! προσκαλέσω τὸν συμβολαιογράφον μου, διότι ὅλα πρέπει νὰ τα προβλέπῃ τις.

Ἀναμφιβόλως τὰ πάντα ὀφείλει τις νὰ προβλέπῃ καὶ ἀείποτε μὲν ἔχει τις τὴν πρόθεσιν νὰ καλέσῃ τὸν συμβολαιογράφον του, ἀλλὰ συχνότερον περιορίζεται εἰς μόνην τὴν πρόθεσιν. Λοιπὸν καὶ ἡ κυρία Ἐρμίνη δὲν ἐκάλεσε τὸν συμβολαιογράφον τῆς ἄλλως τε καὶ ἦτο νέα ἔτι καὶ ὑγιεινὰ. Δύο ἔτη καὶ πεντήκοντα δὲν εἶνε ἡλικία προκαλοῦσα σπουδαίαν περὶ θανάτου σκέψιν.

(Ἔπεται συνέχεια).

Ἡ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΖΩΙΣ

ὑπὸ **W. Preyer** καθηγητοῦ τῆς Φυσιολογίας ἐν Ἰένῃ.

Ἐπάρχουσι ζῶα σκοπίμως αὐτοκτονοῦντα, ἢ ἡ αὐτοκτονία εἶνε οἰκτρὸν προνόμιον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους; Τὸ ζήτημα τοῦτο δεῖται σπουδαιότερας τῆς μέχρι τοῦδε γενομένης ἐρεύνης. Ἐνῶ δὲ οἱ μὲν ἰσχυρίζονται ὅτι εἶνε ἄτοπον ν' ἀποδίδωμεν εἰς τὰ ζῶα πνευματικὰς ιδιότητας ἀπαιτουμένας πρὸς τὴν ἐν συνειδήσει αὐτοκτονίαν, οἱ δὲ ὅτι δύναται ὁ ἐντελὴς λογικὸς ἄνθρωπος, ἔχων πλήρεις τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, μετὰ ὠρμον σκέψιν, καὶ ἐπομένως ἄνευ τῆς παραμικρᾶς διαταράξεως τῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου, νὰ τελευτήσῃ τὸν

βίον διὰ σφαίρας πυροβόλου εἰς τὴν κεφαλὴν, διὰ βρόχου περὶ τὸν λαιμόν, διὰ μικρᾶς ποσότητος κυανίου καλίου, δι' ἄλματος εἰς τὸ ὕδωρ ἢ δι' ἄλλου τινὸς οἰουδήποτε τρόπου, δὲν λύουσι ποσῶς διὰ τῶν λόγων τούτων τὸ ζήτημα, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον καθιστῶσιν αὐτὸ δυσχερέστερον.

Ἐὰν δὲ ἕτεροι παρατηρηταὶ εἶδον ζῶα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν αὐτοκτονοῦντα καὶ ἐθεώρησαν τὴν αὐτοκτονίαν ὡς τρόπον ἐπιβραχύνσεως τοῦ βίου μὴ ἀνήκοντα ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὗτοι δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἄξιοι ἀναιρέσεως τῶν φιλοψύχων αἰσιοδόξων, οἵτινες ἕκαστον αὐτοκτονοῦντα θεωροῦσιν ὡς παράφρονα ἀνεξαίρετος.

Τοιοῦτους ἰσχυρισμοὺς οὐδόλως λαμβάνει ὑπ' ὄψιν ὁ μὴ προκατελιημένος φυσιοδίης, μέχρις οὐ ἀποκτήσῃ θετικὰ γεγονότα ἐφ' ὧν δύναται νὰ στηριχθῇ. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, καθ' ἣν ὑπὸ πολλῶν ἐβεβαιώθη τὸ γεγονός ὅτι ζῶά τινα αὐτοκτονοῦσι τιθέμενα ὑπὸ συνθήκας ὑπάρξεως ὅλως ἀσυνήθεις μὴ αὐτοῖς ἄρμοζούσας. Ἡ περιγραφή διὰ βραχέων τῶν γεγονότων τούτων σκοπεῖ νὰ ἀνατρέψῃ πλάνους διαδεδομένας, δώσῃ νέαν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου καὶ ὠθήσῃ εἰς νέας παρατηρήσεις.

Καὶ ἐν πρώτοις δεόν νὰ ἐξαίρεσωμεν ἐνταῦθα τὴν πολλάκις ἐπαναληφθεῖσαν διήγησιν περὶ τοῦ πιστοῦ κυνός, ὅστις ἐκαθέσθη ἐπὶ τοῦ μνήματος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κυρίου του καὶ ἀπέθανε τῆς πείνης ἀνούμενος πᾶσαν τροφήν. Ἡ περίστασις αὕτη οὐδόλως ὑπάγεται εἰς τὴν αὐτοκτονίαν. Διότι ἐὰν ὁ κύων συνελάμβανε τὴν ἀπόφασιν νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὸν βίον του ἐξ ἀηθίας πρὸς τὴν ζωὴν, πρὸς τοῦτο δὲ δὲν ἐδέχτο τροφήν, ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ οὗτος ἐκ τῶν προτέρων ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ἄνευ τροφῆς. Πόθεν ὅμως δύναται ὁ κύων νὰ γνωρίζῃ τοῦτο ἐκ πείρας; Εἶνε ὅλως ἀδύνατον νὰ υποθέσωμεν ὅτι κύων τις, ἔστω καὶ ὁ πνευματωδέστατος ἐξ αὐτῶν, δύναται νὰ συλλάβῃ ἐκ τῶν ἀντιλήψεων αὐτοῦ τὸν σύνδεσμον τῆς ἐννοίας τοῦ θανάτου (ἢν ἄλλως οὐδόλως ἔχει) μετὰ τῆς νηστείας, καὶ ὅτι γνωρίζει τὸ ἀναπόφευκτον τοῦ θανάτου μετὰ διαρκῆ ἀποχὴν τροφῆς, διότι τοῦτο οὔτε εἰς ἑαυτὸν οὔτε εἰς ἄλλους κύνας παρετήρησέ ποτε ἢ ἐδοκίμασε πειραματικῶς. Ἐὰν ὁ κύων ἤθελε νὰ ἐλευθερωθῇ τῆς ζωῆς, διότι ἄνευ τοῦ κυρίου του ἡ ζωὴ τῷ εἶνε ἀφόρητος, ἠδύνατο νὰ πηδήσῃ εἰς τὸ ὕδωρ καὶ μὴ ἐξέλθῃ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς· τοῦτο ὅμως ἤθελε πάραυτα θεωρηθῇ ὑπὸ πάντων ὡς μὴ φυσικόν, τοιαύτη δὲ διήγησις ὑπ' οὐδενὸς ἤθελε πιστευθῇ.

Τούναντίον φαίνεται πιθανώτερον ὅτι ὁ πιστὸς κύων παραμένει ἐπὶ τοῦ τάφου καὶ καταλείπει αὐτὸν ἐπὶ βραχὺν μόνον χρόνον, διότι προσδοκᾷ τὴν ἐπάνοδον τοῦ κυρίου του. Τὸ ζῶον

ἀγνοεῖ τὸν θάνατον, πολλάκις δὲ παρετήρησε τὴν ἀπουσίαν τοῦ εὐεργέτου του καὶ μέχρι δὲ τῆς τελευταίας στιγμῆς ἠσθάνετο χαρὰν ὡς ἀκίς ἐπανέβλεπεν αὐτόν, ὅπως ἠσθάνετο καὶ λύπην κατὰ τὸν χωρισμόν. Νῦν ὅμως μετὰ τὴν κηδείαν ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ ἐσθαινομένου καὶ ὑπὸ τοῦ χόου κεκαλυμμένου σώματος εἶνε ἀποχωρισμὸς αἰώνιος, ὃν ὅμως ὁ κύων ἐντέλως ἀγνοεῖ. Περιμένει λοιπὸν μετὰ συγκινητικῆς ὑπομονῆς εἰς τὴν θέσιν, ἐνθα τελευταῖον εἶδεν αὐτόν, καὶ δὴ κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ αὐτῇ θέσει καὶ τῇ αὐτῇ ἡρέμῳ στάσει δι' ἧς συνειθίζε πρότερον νὰ περιμένῃ τὴν ἐπάνοδον τοῦ κυρίου του κατὰ τὴν βραχεῖαν ἢ μακρὰν αὐτοῦ ἀπουσίαν. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἐπέρχεται κατ' ἀνάγκην εἰς αὐτόν εἰδὸς τι λύτης καὶ καταπτώσεως ἰσχυρᾶς, διότι πάντα ὅσα ἠῦφραινον πρότερον τὸ πιστὸν ζῶον, παρῆλθον, ἐστερεύσεν ἡ πηγὴ ὄλων αὐτοῦ τῶν τέρψεων, αἱ δὲ συνήθειαι ἐντυπώσεις τῶν αἰσθητηρίων, τὸ βλέμμα, ἡ φωνή, αἱ θωπεῖαι τοῦ φιλικοῦ προσώπου ἐξέλιπον. Διὰ τῆς καταστάσεως ταύτης καὶ τῆς ματαίας προσδοκίας ἐπέρχεται βαρυνθιμία τις, εἰδὸς τι μελαγχολίας ἐλαττώσεως τὴν ὄρεξιν τοῦ βαρυστομάχου ζῶου. Ὁ κύων ἔχει ἀνάγκην τροφῆς, ἐλλείπει ὅμως ἢ πρὸς τοῦτο ὄρεξις.

Καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον δέ, ὡς γνωστόν, ἐλαττοῦται ἡ ὄρεξις σπουδαίως μετὰ θλίψιν, προερχομένην ἐξ ἀπωλείας προσφιλῶν ὄντων. Πῶς συμβαίνει τοῦτο εἶνε ζήτημα μὴ ὑπαγόμενον ἐνταῦθα. Τὸ γεγονός εἶναι ἀναμφισβήτητον, ἡ δὲ σύγκρισις αὐτοῦ μετὰ τῆς προκειμένης περιπτώσεως τοῦ κυνός εἶνε ἕλλογος. Διότι συνέβη ποτὲ μικρὸς τις κύων ν' ἀρνηθῇ ὅλως τροφήν, ἐπειδὴ ἡ οἰκογένεια εἰς ἣν οὗτος ἀνήκεν ἀνεχώρησε καταλιπούσα αὐτόν μόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔχοντα μὲ πᾶσας αὐτοῦ τὰς περιποιήσεις, ἀλλ' εὐρισκόμενον μεταξύ ξένων προσώπων. Ὅμοια περίπτωσις συνέβη καὶ ἐν Ἰένῃ εἰς γνωστόν μοι κύνα, οὔτινος ὁ κύριος ἀνεχώρησεν εἰς Μόναχον. Τὸ ζῶον περιεφέρετο ὅλην τὴν ἡμέραν πλησίον τῆς οἰκίας ἐν ἣ ἦτο πρότερον, περιέμενε πρὸ τῆς θύρας, ὅπως καὶ πρότερον, τὴν ἐπάνοδον τῶν παιδιῶν μεθ' ὧν συνέπαιζε καὶ τῶν γονέων, οὓς συνώδευεν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς οἰκίας. Οὕτω ἔζη κατὰ γράμμα δι' ἐλπίδων, διότι ἐλάμβανε κατ' ἀρχὰς τὴν προσφερομένην τροφήν ἀπὸ ἡμέρας ὅμως εἰς ἡμέραν ἢ βαρυνθιμία αὐτοῦ ἠξάνετο, ἡ ὄρεξις ἠλαττοῦτο ἐπαίσθητῶς, τέλος δὲ ὁ κύων ἀπέθανεν ἐξ ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων.

Ἡ περίπτωσις αὕτη ἐπιβεβαιεῖ τὴν πιθανότητα τῆς ἐξηγήσεως ἣν ἐδώκαμεν ἀνωτέρω. Τόσῳ ὀλίγον δὲ δικαιοῦται τις νὰ ὁμιλήσῃ ἐνταῦθα περὶ αὐτοκτονίας ὅσα καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ κυνός, ὅστις καθήμενος ἐπὶ τοῦ τάφου περιμένει τὴν ἐξοδον τοῦ κυρίου του. Εἰς ἀμφοτέρας ταύ-

τας τὰς περιπτώσεις πρόκειται περί ἀνωμαλίας τῆς κατὰ φύσιν θρέψεως, προερχομένης ἐξ ἑλλείψεως τῶν συνήθων ἐντυπώσεων τῶν αἰσθητηρίων, ἰδίως δὲ περὶ βλάβης ἐκείνων τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἕνεκα τῶν ὁπίων ἢ πρότερον λίαν ἐπιθυμητὴ τροφή διέχεεν ὁσμάς ἡδέας καὶ εἶχε γεῦσιν καὶ ὄψιν εὐχάριστον· ἢ αὐτὴ τροφή νῦν δὲν φαίνεται τόσῳ ὀρεκτικῇ.

Ὅπως ταῦτα δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ περὶ τῶν διαφορῶν ζώων, ἅτινα θνήσκουσιν ἐν τοῖς ζωολογικοῖς κήποις καὶ τοῖς θηριοτροφείοις ἐξ ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων, προερχομένης ἐκ τῆς μακρᾶς νηστείας. Τὰ ζῶα ταῦτα δὲν θνήσκουσιν ἐκ νοσταλγίας. Οὔτε ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν προσφιλεῖ εὐήλιον πατρίδα, οὔτε ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας εἶνε τὰ προκαλοῦντα τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν νὰ ἀποθάνωσιν ἔκουσίως διὰ τοῦ ἐκ πείνης θανάτου. Τὸ ζῶον ἀγνοεῖ ὅπως τὰς σκέψεις ταύτας, τὰς ζένας καὶ εἰς μικρὸν ἔτι παιδίον, διότι ἡ σύλληψις αὐτῶν εἶνε δύσκολος. Αἷτια τῆς διαταράξεως τῆς προτέρας συνήθους καὶ νομίμου πορείας τῶν νευρικῶν διεγέρσεων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἶνε ἡ μεταφορὰ τῶν ζώων τούτων εἰς νέαν ὅπως χώραν, ἢ αἰφνιδία ἀλλοιώσις τῆς διαίτης καὶ τοῦ βίου αὐτῶν, ἢ ἑλλειψις ὅλων τῶν προτέρων τερπνῶν ἐντυπώσεων καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ νὰ προσαρμοσθῶσι ταῦτα πρὸς τὰς νέας συνθήκας τῆς ὑπάρξεως. Εἰς τὰς νευρικές δὲ ταύτας διεγέρσεις ἀνήκουσι κατὰ πρῶτον λόγον αἱ ἀπὸ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων, καὶ δὴ αἱ ἀπὸ τοῦ ὀσφρητικοῦ, τοῦ γευστικοῦ, τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, δι' ὧν ἡ τροφή ἀναγγέλλεται ὡς εὔστομος, ὅταν, τῆς ποιότητος τοῦ αἵματος λαμβανούσης ὀρισμένην τινὰ πυκνότητα καὶ σύστασιν, ἀναπτυχθῇ τὸ αἶσθημα τῆς πείνης ἐν τῷ ζῳῳ. Ἡ κατάστασις αὕτη γεννᾶται νῦν ὅπως καὶ πρὶν, ἀλλ' ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ αἰσθητικοῦ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἀλλοιοῦται, διότι ἀφαιρεθέντων τῶν προτέρων ἐντυπώσεων τῶν αἰσθητηρίων μετεβλήθη αὐτὸ τοῦτο τὸ αἰσθητικόν.

Ἦθελεν εἶσθαι δὲ ἀκυρολεξία εἰς τοιαύτας περιπτώσεις νὰ γίνηται χρῆσις τῆς λέξεως αὐτοκτονία.

Τοῦτ' αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ ἐπὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ζῶα ἐτελεύτησαν τὸν βίον πηδῆσαντα ἐντὸς βαράθρων. Ἐγὼ αὐτός, ἐπακουμῶν ποτε ἐπὶ τοῦ τείχους παλαιοῦ τινος παρὰ τὸν Ῥῆνον πύργου, κειμένου ἐπὶ ἀποτόμου ὕψους καὶ θεώμενος τὴν μακροθεν ἄψιν, εἶδον μεγαλοπρεπῆ εὐφρεστάτην κύνα θηρευτικὴν παρ' ἐμοὶ πηδῆσασαν δι' ὑπερμεγέθους ἄλματος εἰς τὸ βάθος καὶ ἀπομείναςαν ἐκεῖ νεκράν. Τὸ πρὶν ὑγιέστατον τοῦτο ζῶον οὐδέποτε εἶχεν ἀνέλθῃ ἀπὸ τῆς πεδιάδος εἰς τοιοῦτον ὕψος, οὐδ' ὅπως προσέσχεν εἰς τὸ βάθος, διὸ καὶ ἀπώλεσε τὴν ζωὴν μόνον ἐξ ἀγνοίας, ἀπαραλλάκτως ὡς θὰ

ἔπραττεν αὐτόχειρ συνειδῶς τί πράττει. Κύων ὀρεσίβιος βεβαίως δὲν θὰ ἐλάμβανε τοιοῦτον τέλος.

Καὶ ὁ ἀλυσσοδέτος δὲ κύων ὁ ἀνερχόμενος μετὰ τῆς ἀλύσου ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ παρὰ τὸν οἰκίσκον αὐτοῦ μόνον καὶ μόνον χάριν μεταβολῆς τοῦ μονοτόνου αὐτοῦ βίου, καὶ πηδῶν τῆδε κακείσε, φονεύεται ἀφ' ἑαυτοῦ, ὡς εἰκός, ἐξ ἑλλείψεως σκέψεως, διότι λησμονεῖ ὅτι εἶνε προσδεδεμένος διὰ τῆς ἀλύσου. Καὶ οἰοσθήποτε δὲ ἄνθρωπος, θέλων νὰ ἀπαγχονισθῇ, δὲν θέλει ἐπιτύχει τοῦ σκοποῦ καταλληλότερον τοῦ κυνὸς τούτου, ὅστις πνίγεται οὕτω διὰ τοῦ περιλαίμιου τοῦ ἀβοήθητος, κρεμάμενος μετέωρος διὰ τῆς ἀλύσου.

Ἄλλ' ἐὰν πᾶσαι αὗται καὶ ὅμοιοι τούτοις περιπτώσεις τυχαίων αὐτοκτονιῶν τῶν ζώων, ὅπως καὶ ἡ καταστροφή αὐτῶν διὰ παγίδων, δηλητηρίων κ.τ.λ. δὲν ἔχουσι τι κοινὸν μετὰ τῆς αὐτοκτονίας τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάρχουσιν ὅμως ἕτερα εἶδη ἔκουσίως θανάτου τῶν ζώων, ἅτινα φαίνονται ἔχοντα μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς αὐτήν. Ὡς τοιοῦτον δὲ παράδειγμα, εἶνε πρὸ πολλοῦ χρόνου γνωστὴ ἡ δηλητηρίασις τοῦ σκορπίου διὰ νύγματος διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κέντρου προκαλουμένου, τελευταῖον δὲ ἐχρησίμευσεν αὕτη ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς παράδειγμα, ὅτι τὰ ζῶα δύνανται νὰ ἐλευθερωθῶσι τῆς ἀπελπιστικῆς θέσεως εἰς ἣν τυχαίως περιέρχονται δι' ἔκουσίας καὶ ἐν πλήρει συνειδήσει γινόμενης αὐτοκτονίας.

Τὸ γεγονός τοῦτο πολλοὶ ἠρνήθησαν ὡς μὴ ἀληθές, ἄλλοι δὲ θεώρησαν ὡς ἀμφίβολον. Τὴν ἀλήθειαν ὅμως αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ διαφιλονικῶμεν σήμερον, καθόσον αὕτη βεβαιοῦται ὑπὸ ἀξιοπίστων καὶ καλῶν παρατηρητῶν. Ὁ σκορπίος πλήσσει αὐτὸς ἑαυτόν, ὅταν εὐρεθῇ ἐντὸς ἀφθίνου φωτός. Ὡς παράδειγμα δὲ ἀναφέρωμεν δύο βραχείας διηγήσεις, ἃς λαμβάνομεν ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Romanes «Περὶ τοῦ πνεύματος τῶν ζώων» (London 1882).

Κυρίως τις ὁ κ. W. G. Biddie ἐν Μαδρὰς διηγείται, ὅτι ἔφερόν ποτε εἰς αὐτὸν μέγαν τινὰ μέλανα σκορπίον τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν, ὃν οὗτος ἔθεσεν ἐν κιβωτιδίῳ ἐν ᾧ θέτουσι τὰ ἔντομα, κεκαλυμμένῳ δι' ὑάλινον ἐπικαλύμματος. Τὸν σκορπίον τοῦτον ἐπρόκειτο ὁ κύριος οὗτος νὰ παρατηρήσῃ ἀκριβῶς καὶ σπουδάσῃ πρὸ μεσημβρίας, πρὸς τοῦτο δὲ ἔφερον αὐτὸν πρὸ τοῦ παραθύρου καὶ ἐξέθεσε τυχαίως εἰς τὰς θερμὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας. «Τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης», λέγει ὁ ῥηθεὶς παρατηρητὴς «ἠρέθισαν αὐτὸν λίαν, τὸ δὲ γεγονός τοῦτο μοὶ ἀνέμνησε διηγήσιν τινὰ ἣν εἶχόν ποτε ἀναγνώσει, ὅτι ὁ σκορπίος κυκλοῦμενος ὑπὸ πυρὸς αὐτοκτονεῖ ἔκουσίως. Καὶ ἐδίστασα μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ ὑποβάλω τὸν προσφιλεῖ μοι σκορπίον εἰς τοιαύτην τρομερὰν δοκιμασίαν, διὸ ἔλαβον εὐμεγέθη τινὰ φακὸν τῶν συνήθων καὶ συνεκέντρωσα τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας ἐπὶ τῶν

νώτων του. Πάραυτα ὁ σκορπίος ἤρχισε νὰ τρέχη ταχέως ἐντὸς τοῦ κιβωτίου σίζων ἀγρίως καὶ πνευστιῶν. Τὸ πείραμα τοῦτο ἐπανελήφθη τετράκις ἢ πεντάκις μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀποτελέσματος. Ὅταν δὲ ἐπεχείρησα νὰ τὸ ἐπαναλάβω μίαν ἔτι φοράν, ἔστρεψεν ὁ σκορπίος τὴν οὐρὰν αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἐβύθισε ταχέως ὡς ἀστραπὴ τὸ κέντρον αὐτοῦ ἐντὸς τῶν νώτων. Διὰ τῆς πλήξεως ταύτης ἐξῆλθεν ὑγρὸν τι ἐκ τοῦ νύγματος, φίλος δὲ τις παρ' ἐμοὶ ἰστάμενος ἀνεφώνησε «Κύτταξε, ἐκέντρωσεν ἑαυτὸν ἐφόφησε». Καὶ ὄντως εἰς διάστημα βραχύτερον πρῶτου λεπτοῦ ὁ σκορπίος ἦτο νεκρός. Τὴν βραχεῖαν ταύτην σημειῶσιν ἔγραψα, ὅπως δεῖξω τὸ μὲν ὅτι ζῶν τινὰ δύναται ν' αὐτοκτονήσῃ, τὸ δὲ ὅτι ὁ ἴος ζῶων τινῶν εἶνε καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἴδια ὀλέθριος».

Τὸ δεύτερον παράδειγμα διηγεῖται ὁ διάσημος, πρὸ βραχέως χρόνου ἀποθανών, Ἄγγλος φυσιοδίφης Allen Thomson. Οὗτος ἐπληροφόρηθη παρὰ μαρτύρων, εἰς οὓς ὁ ἴδιος εἶχεν ἐμπιστοσύνην καὶ οἵτινες εἶδον τὸ γεγονός δι' ἰδίων ὀφθαλμῶν, ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ συλλαμβάνεται ὁ λίαν ὀχληρὸς αὐτόθι σκορπίος καὶ φυλάσσεται ἐν τῷ σκότει κεκαλυμμένος δι' ὑελίνου ποτηρίου. Ὅταν δὲ προσεγγίσῃ τις τὸ φῶς λαμπάδος ὁ σκορπίος πάραυτα αὐτοκτονεῖ. Τὸ ζῶον διεγειρόμενον διὰ τοῦ φωτός τρέχει ταχέως κύκλῳ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου περὶ τὸ ἐν πρῶτον λεπτόν ἢ καὶ πλείονα χρόνον, εἶτα ἐφρησυχάζει, στρέφει τὴν οὐρὰν πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάμπτει αὐτὴν ἐπὶ τῶν νώτων καὶ πρὸς τὰ πρόσω, οὕτως ὥστε τὸ κέντρον συμπίπτει ἐπὶ τοῦ μέσου τῆς κεφαλῆς. Τότε ὠθεῖ αὐτὸ ἰσχυρῶς ἐντὸς τοῦ σώματος, εἰς ὀλίγας δὲ στιγμὰς ἐπέρχεται ἐντελής ἀκίνησις τοῦ ζῶου, ὁ δὲ σκορπίος εἶνε νεκρός. Τὸ πείραμα τοῦτο ἐγένετο πολλάκις. Ὁ μάρτυς μετὰξὺ ἄλλων συμπερασμάτων ἐξάγει καὶ τὰ ἐπόμενα. Πρῶτον μὲν ὅτι τὸ φῶς γενᾶ διεγερσιν τοῦ σκορπίου μέχρις ἀπελπισίας, ὠθούσης τὸ ζῶον εἰς αὐτοκτονίαν, δεύτερον δὲ ὅτι τὸ δηλητηριον, ὅπερ πιθανῶς μεταβαίνει κατὰ τὴν πλῆξιν εἰς τὸ ἄνω ἐγκεφαλικὸν γάγγλιον, δρᾶ τάχιστα.

Ἄλλοι ὅμως ἐπίσης παρατηρήσαντες σκορπίους θεωροῦσιν ἐσφαλμένην τὴν γνώμην ὅτι ὁ σκορπίος αὐτοκτονεῖ καὶ ὑποθέτουσιν ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀδύνατον καὶ ὅτι εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην συμβαίνει πλάνη τῆς ἀντιλήψεως. Δὲν εἶνε λοιπὸν περιττὸν ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ ἑτέραν τινὰ γνώμην τοῦ κυρίου D Wills, ἐπὶ 15 ἔτη ἐν Περσίᾳ διατελέσαντος ἰατροῦ τοῦ ὑγειονομείου καὶ τῆς τηλεγραφικῆς ἐταιρείας τῆς Ὁφερλάνδης. Ἡ ἱστορία αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ ἰατροῦ τούτου καὶ εἰς τὴν «Pall Mall Gazette» τοῦ Λονδίνου τοῦ παρελθόντος μαρτίου ἐ. ἔ. Ἐχει δὲ ὡς ἐξῆς: Ὁ ἀποθανὼν δόκτωρ Favergren, Σουηδὸς ἐν τῇ

περσικῇ ὑπηρεσίᾳ, ζήσας 25 ἔτη ἐν Σιχράς, μοὶ διηγήθη ποτὲ ὅτι οἱ σκορπίοι αὐτοκτονοῦσιν ὅταν ἀπολέσωσι τὴν ἐλπίδα πρὸς σωτηρίαν. Μοὶ ἔλεγε δὲ ὅτι ὁ σκορπίος κυκλούμενος ὑπὸ ζώνης διαπύρων ἀνθράκων περιτρέχει τρίς ἐντὸς τῆς ζώνης ταύτης, εἶτα δὲ πλησσει ἑαυτὸν καὶ θνήσκει. Ἐδυσπίστησα τότε πρὸς τὸν δυσχρισμὸν τοῦτον καὶ ὑπέθεσα ὅτι τὸ ζῶον θνήσκει διότι περικαίεται ὑπὸ τῶν ἀνθράκων. Ἡμέραν τινὰ συνέλαβον μέγαν τινὰ μέλανα σκορπίον... ὅπως δὲ ἐξετάσω τὸ ἀξιοπίστον τῆς ὡς προλήψεως φανείσης μοι πληροφορίας ἦναψα ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας μου, πῦρ ἐξ ἀνθράκων, οὓς διέταξα κυκλοειδῶς, ἀφείδεν ἐν τῷ μέσῳ χώρον κενὸν ἔχοντα πῆχους διὰ μέτρον. Τὰς ὀπτὰς πλίνθους τοῦ ἐδάφους ἐψύχρανα ἐπιγύσας ὀλίγον ὕδωρ, ὅπως μὴ καῖ ὁ σκορπίος, εἶτα δὲ ἀφῆκα αὐτὸν ἐκ τοῦ ὑαλίνου σωλήνος ἐν ᾧ εὕρισκετο καθ' ὅλα ἀβλαβῆς καὶ ὑγιῆς ἐν μέσῳ τοῦ ψυχροῦ χώρου. Ὁ σκορπίος περιέτρεξε τρίς τὸν χώρον τοῦτον ἐν κύκλῳ, ἐπανῆλθεν εἶτα πρὸς τὸ μέσον, ὕψωσε τὴν οὐρὰν (ἐφ' ἧς ὑπάρχει τὸ κέντρον) πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἐπληξε τρίς ὡς διὰ ἐγγχειριδίου «σκοπίμως». Μετὰ μίαν στιγμὴν ἦτο νεκρός. Ἐγενόμεν ἡ μάρτυς τῆς παραδόξου ταύτης πράξεως, ἦν εἶδον καὶ βραδύτερον ἐπανειλημμένως παρὰ τινι φίλῳ μου, εἰς ὃν διηγήθην τὸ γεγονός. Περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ γεγονότος ἐγγυῶμαι λίαν προθύμως».

Ἄλλος ἐξαιρετός παρατηρητὴς ὁ C. Ray Lankester ἐν Λονδίῳ ἐπέισθη περὶ τοῦ ἐναντίου, ὅτι ὁ σκορπίος δὲν αὐτοκτονεῖ.

Ὁ Romanes ἐνόμιζε τὸ κατ' ἀρχάς, ὑποτιθεμένης τῆς παρατηρήσεως ὡς ἀληθοῦς, ὅτι εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην πρόκειται περὶ ἐνιαίου τινὸς καὶ μοναδικοῦ ἐνστικτοῦ ἐπιβλαβοῦς εἰς τὸ ἄτομον καὶ τὸ εἶδος, βραδύτερον ὅμως παρητήθη τῆς γνώμης ταύτης διότι ὁ καθηγητὴς Lloyd Morgan ἐξέθεσεν ἀριθμὸν τινὰ σκορπίων εἰς τὰς φρικωδέστερας βασάνους ἄνευ θετικοῦ τινος ἀποτελέσματος. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς λόγος ἀναγκάζει ἡμᾶς ν' ἀμφισβητήσωμεν τὴν ὀρθότητα τῶν ἄνω παρατηρηθέντων γεγονότων, δυνάμεθα νὰ δεῖξωμεν ὅτι ἡ περίπτωσις αὕτη τῆς αὐτοκτονίας τῶν σκορπίων δὲν εἶνε ἐνιαία καὶ μοναδική, ὅτι ἡ πράξις δὲν εἶνε ἐνστικτὸν πρὸς καταστροφὴν τοῦ ἀτόμου καὶ ὅτι δύναται νὰ ἐξηγηθῇ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον φυσικῶς καὶ ἐλλόγως.

Ἡ διεγερσις τοῦ σκορπίου εὕρισκομένου ἐν ἐντόμῳ καὶ ζωῳῳ φωτὶ ἔχει βεβαίως μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὸν θάνατον τῶν μικρῶν νυκτοβίων ψυχῶν καὶ ἄλλων ἀπείρων μικρῶν ἐντόμων, ἅτινα ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς ῥίπτονται ἀφθόνως ἐπὶ τῆς ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἰσταμένης ἀνημμένης λυχνίας ἢ τοῦ κηρίου. Οὐδεὶς βεβαίως θέλει δι-σχυρισθῇ ἀκριβῶς ὅτι εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην

ἡ ψυχὴ ἢ ἄλλο τι ἔντομον αὐτοκτονεῖ, διότι εἰδεν αὐτὴν πλειστάκις διερχομένην διὰ τῆς φλογός, περικαίουσαν τὰς πτέρυγας καὶ τὰς κεραίας αὐτῆς, εἶτα δὲ εὐρίσκουσαν τὸν θάνατον εἰς τὸν διάπυρον κύλινδρον τῆς λυχνίας τοῦ πετρελαίου· εἶνε ὁμῶς γεγονός, ὅτι δύναται τις κατὰ τὸ ἔαρ νὰ κάμῃ ἀκόπως συλλογὴν ἐνδιαφεροσῶν ψυχῶν νυκτοβίων οὕτως αὐτοκτονησασῶν, καὶ ὅτι μία τῶν ἀφορμῶν τοῦ κατὰ τὸ φαινόμενον ἡρωϊκοῦ θανάτου τοῦ σκορπίου ἀνευρίσκεται καὶ ἐνταῦθα, ἦτοι τὸ ἔντονον αἰφνίδιον ζωηρὸν φῶς, ὅπερ δρᾷ διεγερτικῶς.

Ἀφ' ἑτέρου εἶνε γνωστὸν ὅτι καὶ εἰς ἄλλα τελειότερα ζῶα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον αἱ ἰσχυραὶ ἀσυνήθειαι ἐντυπώσεις ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ προκαλοῦσιν εὐκόλως λίαν δυσάρεστα καὶ ὀδυνηρὰ αἰσθήματα. Δι' ἀπλῆς ἀσκαρδαμυκτεῖ προσβλέψεως ἀντικειμένου μὴ λαμπροῦς, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον καλῶς πεφωτισμένου, προκαλεῖται ἰδιόζουσά τις κατάστασις καλουμένη ὑπνωσις ἢ ὑπνωτισμός, χαρακτηριζομένη δι' ἐντελοῦς καταπαύσεως τῆς κατὰ φύσιν δυνάμεως τοῦ κρίνειν καὶ σκέπτεσθαι. Εἰς δὲ τὴν ἡμετέραν περίπτωσιν, εἰς τὸν σκορπίον, ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν ὀπτικῶν νεύρων τοῦ ὁποίου τὸ φῶς προκαλεῖ λίαν δυσάρεστον ἐντύπωσιν, διότι ποσῶς δὲν εἶνε εἰθισμένος πρὸς τοῦτο, ὅλαι δὲ αἱ ἰσχυραὶ διεγέρσεις τῶν αἰσθητικῶν νεύρων προκαλοῦσι πόνον, δέον νὰ μὴ ἀποδώσωμεν λεπτήν κρίσιν καὶ θεωρήσωμεν ὡς λίαν φυσικὸν ὅτι οὗτος ζητεῖ ν' ἀποφύγῃ τὸ δυσάρεστον καὶ προφυλαχθῇ ἀπ' αὐτοῦ. Ἀπαντα τὰ ζῶα, κακούμενα ὀδυνηρῶς, ἐκτελοῦσι πολυπλόκους κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον κινήσεις πρὸς φυγὴν ἢ πρὸς ἄμυναν. Καὶ ὁ σκορπίος δὲ κακούμενος τρέχει ὅσον δύναται ταχέως· μετ' ὀλίγον ὁμῶς παρατηρεῖ ὅτι ἡ φυγὴ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ. Ἡ ὀδύνη ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ παραμένει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς φυγῆς ἐν τῷ διαπύρῳ κύκλῳ, ἢ ἐπανερχεται ὅπως εἰς τὸ πείραμα διὰ τοῦ φακοῦ. Ὡς ὄπλον ἀμυντικὸν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὅταν δὲν δύναται νὰ σωθῇ διὰ τῆς φυγῆς, ὁ σκορπίος ἔχει τὸ κέντρον. Εἶνε δὲ λίαν φυσικὸν ὅτι ὁ σκορπίος μεταχειρίζεται τὸ κέντρον ὅταν αἱ προσπάθειαι αὐτοῦ πρὸς φυγὴν ἀποβῶσι μάταιαι, ὡς συμβαίνει π. χ. ὅταν πιέξῃ τις αὐτὸν διὰ τῶν δακτύλων. Εἰς τὴν περίστασιν δὲ ταύτην ὁ σκορπίος θέλει διεθῆναι, ὡς εἰκός, τὴν πληξίν πρὸς τὸ μέρος ἔνθα πονεῖ ἰσχυρότερον, ὅταν πιέξῃται διὰ τῶν δακτύλων π. χ., κατὰ τούτων, ὅταν ἀποτυφλοῦται ἐκ τοῦ φωτός κατὰ τοῦ μέρους ὅθεν προέρχεται ὁ ἰσχυρότερος διὰ τοῦ φωτός ἐρεθισμός, τουτέστι κατὰ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἐγκεφάλου. Τὸ ὑπὸ τοῦ πόνου ἐπτοημένον ζῶον νύσσει πρὸς τὸ μέρος ἔνθα αἰσθάνεται τὸν ἐχθρὸν, δὲν δύναται δὲ νὰ γνωρίζῃ ποσῶς ἐκ πείρας ὅτι κατασιγάζων τὸν πόνον διακινδυνεύει ἢ καὶ κατα-

στρέφει τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ἀπασαὶ αἱ λειτουργίαι τοῦ ἐγκεφάλου του εἶνε τεταραγμέναι ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς, ὅλως νεοφανοῦς, διεγέρσεως τῶν ὀπτικῶν αὐτοῦ νεύρων, ἀπαρραλλάκτως ὅπως αἱ τῆς νυκτοβίου ψυχῆς διὰ τοῦ φωτός τῆς λυχνίας.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὀρθότητος τῆς ἐξηγήσεως ταύτης τοῦ ἀξιοπεριέργου φαινομένου τῆς αὐτοκτονίας τοῦ σκορπίου ἠδύνατό τις νὰ καλύψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ σκορπίου καὶ ἐκθέσῃ αὐτὸν εἶτα εἰς τὸ φῶς. Ὁ σκορπίος δὲν θέλει φονεῖσαι ἑαυτόν. Ἐὰν δὲ εἰς τὸν φωτεινὸν χῶρον ἀφῆθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν τριγλῆ σκιερὰ, ὁ σκορπίος, καταφεύγων ἐκεῖσε, θέλει μείνει ἀβλαβής. Ὅπως ἀναγκάσωμεν δὲ αὐτὸν νὰ πληξῇ, δέον νὰ μεταχειρισθῶμεν ἕτερον ἰσχυρὸν ἐρεθισμὸν, σταγόνα π. χ. θεικικοῦ ὀξέος ἢ τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα διὰ δύο εὐκινήτων συρμάτων. Οὕτω ἡ αὐτοκτονία τοῦ σκορπίου θεωρητέα ὡς ἀναγκαία συνέπεια λίαν σκοπίμου καὶ γενικῶς διαδιδομένης διευθετήσεως τῶν καλουμένων ἐν τῇ φυσιολογίᾳ ἀντανακλαστικῶν κινήσεων, γενομένων ἐνταῦθα πρὸς ἄμυναν. Ὅτι δὲ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ ἀντανακλαστικὴ αὕτη κινήσις πρὸς ἄμυναν δὲν εἶνε μόνον μὴ σκόπιμος, ἀλλὰ καὶ εἰς μέγιστον βαθμὸν ἄσκοπος, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ πρωτοφανοῦς τῆς πράξεως τοῦ ἀμυνομένου ἐναντίον τῆς ἐπιθέσεως ταύτης (τοῦ ζωηροῦ φωτός), πρὸς ἣν οὐδέποτε ἔσχε τὸ ζῶον τὴν εὐκαιρίαν νὰ προσαρμοσθῇ, διότι πάντοτε ἐν ταῖς ἄλλαις περιστάσεσι τῆς ζωῆς ἠδύνατο τοῦτο νὰ διαφύγῃ, οὐχὶ ὁμῶς καὶ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται διὰ τὴν μικρὰν νυκτοβίον ψυχὴν, διότι αὕτη διατελεῖ ἐν ἐλευθερίᾳ, ἀπαξ δὲ διεληθούσα διὰ τῆς φλογός ἠδύνατο νὰ φύγῃ ἐντεῦθεν, πρᾶγμα, ὅπερ καὶ πολλάκις συμβαίνει. Εἰς τὴν περίστασιν ὁμῶς καθ' ἣν ἔντομόν τι ἐλευθέρως ἰπτάμενον ἐλύεται ὑπὸ τοῦ ζωηροῦ καὶ ἀσυνήθους αὐτῷ κατὰ τὸν χρόνον τῆς πτήσεώς του φωτός, ὅπερ ἐξακολουθεῖ ἐλύον αὐτὸ ἀδιακόπως καὶ συντελεῖ εἰς τὸν διὰ τῆς καύσεως αὐτοῦ θάνατον, πρόκειται περὶ διαταραχῆς τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ τῆς ἀντιληπτικότητος. Τὰ ζῶα διατελοῦσιν ὅπως οἱ ἐν ὑπνωτισμῷ ἄνθρωποι, ἀγνοοῦσι ποῦ εὐρίσκονται. Ἐνῶ δὲ ζητοῦσι, φυσικῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἀπλῶς ἀντικείμενα φωτεινὰ ἐν τῷ σκότει, αἴφνης φαίνεται ἀντικείμενόν τι καταδεσμεῖον τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἀποκλειστικῶς ἕνεκα τῆς λάμψεως αὐτοῦ, ἣτις δὲν ὑπῆρχε πρότερον. Τὰ ζῶα ἀπατῶνται καὶ γίνονται παράφρονα οὕτως εἰπεῖν, ἐλαυνόμενα ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης σταθερᾶς ιδέας. Πῶς τὸ φῶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου τῶν ζῶων μένει ἀμφισβητήσιμον· ὅτι ὁμῶς ἐνδιαφέρει ἡμᾶς εἶνε ἡ πανθομολογουμένη ἔλλειψις προθέσεως πρὸς αὐτοκτονίαν ὅχι μόνον τῆς μικρᾶς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν δι' ὁμοίου

τρόπου φονευομένων ἐντόμων. Οὐδείς δύναται δὲ νὰ δισχυρισθῇ ὅτι οἱ κἀνθαροι, οὔτινες κἀθηνται ἤσυχοι ὅταν διατρυπῶνται διὰ βελονῶν, προσποιούνται τὸν τεθνεῶτα καὶ προτιμῶσι νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν παρὰ νὰ ἐκπυξῶσι τὸ συνεσταλμένον αὐτῶν σῶμα. Οὐδείς δύναται νὰ εἶπῃ καὶ ὅτι οἱ κηφῆνες γνωρίζουσι ὅτι ἡ γαμήλιος αὐτῶν πτῆσις, ἐὰν εἶνε ἀποτελεσματικὴ, θέλει στοιχίσει αὐτοῖς τὴν ζωὴν.

Τέλος δὲ ἀναφέρομεν ὅτι καὶ ἐκ τῶν τελειοτέρων ζῴων δὲν ἔχομεν παρατήρησιν τινα, ἥτις νὰ συντελῇ πρὸς παραδοχὴν τῆς γνώμης ὅτι τὰ ζῶα αὐτοκτονοῦσιν. Ἐπιτραπήτω ἡμῖν ὅμως νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα παραδείγματός τινος, χρησιμεύοντος μὲν, κατὰ τὸ φαινόμενον, πρὸς υποστήριξιν τῆς γνώμης ταύτης, δεικνύοντος δὲ ἐναργῶς πόσον ἀσκόπως φέρονται τὰ ζῶα, ὅταν μεταβληθῶσιν αἰ συνθῆκαι τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ πόσῳ εὐκόλως καταστρέφονται ἕνεκα τῆς ἑλλείψεως κρίσεως. Ἐὰν τις π. χ. προσδέσῃ στερεῶς ἐπὶ σανίδος ὑπτίον ὑδροχοιρίδιον, οὕτως ὥστε ἡ κεφαλὴ νὰ μὲν ἔλευθερά καὶ ἀκίνητος, βυθίσῃ δὲ αὐτὸ μετὰ τῆς σανίδος ἐν χλιαρῷ ὕδατι μέχρι τοῦ στόματος καὶ τῶν μυκτῆρων καὶ ἐρεθίσῃ τὸ δέρμα αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὕδωρ δι' ἐλαφρῶν νυγμῶν, τὸ ζῶον θέλει ἐκτελέσει διαφόρους κινήσεις ζωηρὰς πρὸς φυγὴν ἄνευ ὅμως ἀποτελέσματος, διότι εἶνε στερεῶς προσδεδεμένον, συγχρόνως δὲ θέλει βυθίσῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὕδωρ, καὶ δὴ ἐπανειλημμένως, καίτοι ἔπρεπε νὰ μάθῃ ἐκ τῆς πρώτης δοκιμῆς ὅτι ἡ ἀναπνοὴ δυσχεραίνεται διὰ τοῦ εισδύοντος ὕδατος ἐντὸς τῶν μυκτῆρων καὶ τοῦ στόματος. Ἐὰν δὲν ἐμποδίσωμεν, ἀνυψοῦντες τὴν σανίδα, τὴν ἐπανάληψιν τῆς καταδύσεως τῆς κεφαλῆς ἐντὸς τοῦ ὕδατος τὸ ζῶον ἀποθνήσκει εὐχερέστατα. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην οὐδόλως δύναται νὰ γείνη λόγος περὶ αὐτοκτονίας ἢ περὶ πνιγμοῦ ἐξ ἀπελπισίας ὅπως εἰς τὸν σκορπίον· ὁ θάνατος ἐνταῦθα ἐπέρχεται ἐκ τοῦ ἀσκόπου τῆς κινήσεως πρὸς ἄμυναν καὶ φυγὴν. Εἶνε δὲ αἰ κινήσεις ἀσκόποι, διότι τὸ ζῶον οὐδέποτε ἔσχε μέχρι τοῦδε εὐκαιρίαν καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον νὰ διδαχθῇ τὸν κίνδυνον τοῦ πνιγμοῦ, οὐδέποτε ἐζήσεν ἐν τῷ ὕδατι.

Ἐὰν διὰ τῶν ἀνωτέρω γεγονότων καὶ ἐξηγήσεων κατέστη λίαν πιθανὸν ὅτι ὁ ἐκούσιος θάνατος ἑλλείπει ἀπὸ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, τοῦτο οὐδόλως δικαιοῖ ἡμᾶς νὰ διακρίνωμεν ἐν τῇ αὐτοκτονίᾳ σπουδαίαν διαφορὰν μετὰ τὴν ζῴων καὶ ἀνθρώπων, οὔτε δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς θεμελιῶδες κριτήριον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρώπινου γένους τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ νὰ ἀφαιρῇ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐν συνειδήσει τῆς πράξεως· διότι πρῶτον μὲν δὲν ἔχει πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἰκανότητα νὰ κόπη τὰς ἀρτηρίας ἢ νὰ θέτῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν γραμμῶν τοῦ σιδή-

ροδρῆμου, ὅταν ἡ ἀτμομηχανὴ προσέρχεται σίζουσα· ὀλίγιστοι μόνον εἶνε εἰς κατάστασιν νὰ ἐκτελέσωσι τοιαύτην μὴ φυσικὴν πράξιν· δευτερον δὲ καὶ μετὰ τῶν ὀλίγων τούτων δὲν δύναται νὰ ὑποδειχθῇ εἰς μετὰ βεβαιότητος, ὅστις ἐν πλήρει διανοητικῇ καταστάσει μετ' ἀκριβῆ στάθμισιν τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ λόγων πράξεώς τινος καὶ χωρὶς νὰ κυριεύηται ὑπὸ τινος παρὰ φύσιν παραστάσεως, οὔσης ἰσχυροτέρας τῶν λοιπῶν, ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν ζωὴν. Οἰαδῆποτε δὲ καὶ ἂν ἦνε ἡ ἀφορμὴ εἰς αὐτοκτονίαν, εἴτε ἀπώλεια τῆς τιμῆς, τῆς περιουσίας, τῶν οἰκείων, εἴτε ἀνίκτος νόσος, ἀτυχῆς ἔρως, ἀπατηθεῖσαι ἐλπίδες, ἑλλειψίς εἰς ἀναγνώρισιν ἀληθῶν εἴτε ὑποτιθεμένων ὑπηρεσιῶν, εἴτε οἰαδῆποτε κακὴ ἔκθασις καὶ ἀτυχία, εἰς ὅλας ταύτας τὰς περιστάσεις ὑπάρχει ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μία ὀρισμένη παράστασις προκαλοῦσα τὴν πρᾶξιν ταύτην, τὴν ἐρχομένην εἰς ἀντίφασιν πρὸς ὅλας τὰς λειτουργίας τοῦ σώματος, διότι οὐδέμια ἄλλη παράστασις εἶνε ἰκανῶς ἰσχυρὰ νὰ ἀποκωλύσῃ εἴτε ἐξισοροπήσῃ ταύτην.

Τοιαύτη τις κατάστασις εἶνε οὐχ ἥττον μὴ φυσικὴ καὶ νόμιμος καὶ ὅλως ἀσύνδετος πρὸς τὴν ὀρθοφροσύνην. Αὐτοκτονία σχεδιαζομένη πρὸ μακροῦ χρόνου, διάταξις τῶν οικονομικῶν ὑποθέσεων μακρὸν χρόνον πρὸ τῆς πράξεως, οὐδόλως ἀπαλλάττει τὸν αὐτοκτονοῦντα τῆς ὑπονοίας ὅτι καθ' ἅπαντα τοῦτον τὸν χρόνον διετέλει κυριαρχούμενος ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης ιδέας ὅπως οἱ ὑπνωτικοὶ καὶ οἱ παράφρονες. Ἐγνωρίσα ἄνθρωπον, ὅστις ἐπὶ ἐβδομάδας ὅλας ὅπου ἐπορεύετο ἐζήτει νήματα, συνέλεγεν αὐτά, τέλος δὲ ἀπηγγονίσθη διὰ σχοινίου ἐκ τῶν νημάτων τούτων διὰ κόμβων κατασκευασθέντος. Ἐὰν δὲ συγκρίνῃ τις τὸν βραδέως καὶ κρυφίως παρασκευασθέντα ἐκούσιον τοῦτον θάνατον δειλοῦ τινος μετὰ τὴν εὐγενῆ αὐτοκτονίαν τοῦ Ἀρνόλδου Winkelried, βλέπει ἐκ πρώτης ὄψεως ἑλλείπον ἀπ' ἀμφοτέρων τὸ κοινὸν ἐλατήριον. Εἰς ἀμφοτέρας ὅμως τὰς περιπτώσεις ὑπῆρχον ἐν τῇ διανοίᾳ τόσον ἰσχυραὶ παραστάσεις, ὥστε ἡ συνάφεια μετὰ τοῦ κόσμου ὅπως ἐφάνταζοντο αὐτὴν ἀμφοτέροι ἦτο εἰς τὸ ἐξῆς ἀδύνατος. Εἰς τὸν ἕνα ἡ ζωὴ ἦτο ἀφόρητος μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς περιουσίας, εἰς τὸν ἕτερον δὲ ἐφαίνετο ἀπαισία καὶ μόνη ἡ σκέψις τοῦ νὰ ἀπολέσῃ τὴν ἐλευθερίαν, ἀπέναντι δὲ τῆς σκέψεως ταύτης ὡπισθοχώρησαν ἅπαντες οἱ ἄλλοι λόγοι. Οὐδείς ἄγεται εἰς αὐτοκτονίαν ἄνευ ἐπιμόνου τινος παραστάσεως τῆς διανοίας, ἣν δὲν δύναται νὰ κατανικήσῃ, ὅπως δὲν δύναται τις νὰ διορθώσῃ τὰς φρενοπλήκτους παραστάσεις τοῦ φρενοβλαβοῦς. Ἐπειδὴ δὲ τοιαύτας παραστάσεις ἔχοντες ἄνθρωποι — ὑπὸ τινα ἔποψιν μαινόμενοι ἢ κυριαρχούμενοι ὑπὸ μεγάλων παθῶν, πατριωτισμοῦ, ἀγάπης πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, φιλοτιμίας — χωροῦσι πρὸς τὴν δεινὴν πρᾶξιν μὴ ἔχοντες καθαρὰν συνειδή-

σιν ταύτης, δὲν εἶνε ἄλογος ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι ὁ αὐτοκτονῶν εἶνε ἐν καιρῷ τῆς πράξεως ἀκαταλόγιστος.

Ἄλλὰ τότε ἡ αὐτοκτονία παύεται οὕσα ἀποκλειστικὸν τοῦ ἀνθρώπου προνόμιον. Διότι τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἐκουσίου θανάτου, ὅπερ εἶνε ἄλλως ἐξαναγκαστικόν, διότι στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὑπερσχύσεως μιᾶς καὶ μόνης παραστάσεως ἢ ἀντιλήψεως, κατανικώσεως ὅλας τὰς ἄλλας λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου, ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὰ ζῶα μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι ταῦτα ἀγνοοῦσι τὰς συνεπείας τῆς βλάβης ἣν προξενοῦσιν εἰς ἑαυτά, τῆς πράξεως πρὸς ἣν φέρονται ἐν τῇ παραφροσύνῃ των. Ἄλλὰ γνωρίζει ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος, ὁ μετὰ ψυχραμίας λαμβάνων δηλητήριον ἢ ἀπαγχονιζόμενος ὅτι καὶ ὄντως θέλει ἀποθάνει; Ἐνοῦδεμιᾶ περιπτώσει δύναται νὰ γνωρίζῃ ἀκριβῶς ὅτι δὲν θέλει σωθῆ, ὅτι θὰ ἐπιτευχθῆ ἢ ἀπόπειρα τῆς αὐτοκτονίας του. Ἡ ἀνυπόστατος λοιπὸν αὐτοῦ παράστασις, ἀκριβῶς λαμβανομένη φέρει εἰς τὸ θανατόν, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς τὸ ἀναγκαῖον τοῦ θανάτου, ἥτοι ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἄνθρωπός τις φέρεται εἰς ἀπόπειραν αὐτοκτονίας μόνον διὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων, αἵτινες, παραλύουσαι τὴν θέλησιν, ἄγρουν εἰς ἰσχυράς, ἀκατανικήτους καὶ τὸ πνεῦμα θολούσας παραστάσεις. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως οὗτος, ὁ ἄλλως ἔχων ὑγιᾶ τὰ αἰσθητήρια αὐτοῦ καὶ τὰς λειτουργίας τῆς θελήσεως καὶ σκέψεως, δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ θανατώσῃ ἑαυτὸν ἀσφαλῶς, καίτοι νομίζει ὅτι τὴν ἔχει.

Ἐνίοτε συμβαίνει ἄνθρωποι οὐδέποτε σκεφθέντες περὶ αὐτοκτονίας, ἀναβαίνοντες ὑψηλὸν τινα πύργον, νὰ καταληφθῶσιν οὕτως ὑπὸ τῆς σκέψεως « τί θὰ συνέβαινεν ἐὰν ἐρίπτοντο πρὸς τὰ κάτω; » ὥστε πραγματικῶς νὰ ριφθῶσιν ἀπὸ τοῦ ὕψους καὶ φονευθῶσιν. Τούτους δυστυχεῖς τούτους ὀνομάζουσιν αὐτοκτόνους, καίτοι οὗτοι ἀπέθανον ἄνευ τῆς θελήσεως αὐτῶν καὶ μάλιστα ἐναντίον ταύτης. Τοιαῦται περιπτώσεις ἔχουσι μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὴν οὐδέποτε σκοπίμως γενομένην αὐτοκτονίαν τῶν ζῶων.

Οὕτω συγγέεται ἡ φαινομένη ἀντίθεσις μετὰ ξὺ τῆς καλουμένης ἐκουσίας, ἀνθρωπίνης, καὶ τῆς ἀκουσίας, ζωϊκῆς, αὐτοκτονίας.

(Μετάφρασις ΣΠ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ).

Εὐδαμίδας ὁ Σπάρτιότης εἶδε ποτὲ τὸν Ξενοκράτην πρεσβύτερον ἢ τὴν φιλοσοφούντα ἐν Ἀκαδημίᾳ μετὰ τῶν γνωρίμων, καὶ ἠρώτησε τίς ἦτο ὁ γέρον ἐκεῖνος; ἀποκριθέντος δὲ τινος ὅτι εἶνε σοφὸς ἀνὴρ καὶ ἐκ τῶν ζητούντων τὴν ἀρετὴν, — Καὶ πότε, εἶπε, θὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἀρετῆς, ἐὰν καὶ τώρα ἀκόμη τὴν ζητῇ;

ΑΙ ΔΥΟ ΑΜΥΓΔΑΛΑΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἡ καλλιτέρα ἀπὸ ὅλας τὰς φίλας μου εἶνε ἡ Ἑλένη. Καὶ τὸ ἀξίζει· ἔχει καρδιὰ χρυσή, ὅπως εἶνε χρυσὰ καὶ τὰ μαλλιά της. Μόνον ἐν παράπονον ἔχω ἐναντίον της· δέν με ἀγαπᾷ ὅσον τὴν ἀγαπῶ ἐγώ. Ἔχει ἄλλην φίλην, τὴν ὁποίαν προτιμᾷ καὶ ἀπὸ ἡμένα, τὴν ἐξοχὴν. Ἄμα τῆς τύχῃ εὐκαιρία νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ κτήμα τοῦ θεοῦ της, ὅστις κατοικεῖ εἰς τὸ Μαροῦσι, μὲ ἀφίνει εἰς τὰ κρῦα τοῦ λουτροῦ καὶ πηγαινεὶ νὰ περάσῃ καμμίαν ἢ δύο ἐβδομάδας μακρὰν τοῦ κόσμου, μέσα εἰς τὰμπέλια, εἰς τὰς ἐλιαιὶς καὶ εἰς τὰ χωριατόσπιτα τῶν Μαρουσιωτῶν. Τὶ εὐχαρίστησιν εὐρίσκει ἐκεῖ δὲν ἤμπορῶ νὰ καταλάβω· νὰ εἰπῆτε πῶς εἶνε ῥομαντικὴ φύσις, κάθε ἄλλο· γελᾷ εἰκοσι ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον καὶ δὲν ρεμβάζει παρά μόνον ὅταν εἶνε νυσταγμένη. Καὶ ὅμως τρελλαίνεται διὰ τὴν ἐξοχὴν. Ἰδοῦ, τώρα πάλιν ἔχει μίαν ἐβδομάδα εἰς Μαροῦσι καὶ ἀκόμη οὔτε μού γράφει πότε θὰ γυρίσῃ. Καὶ τώρα τέλος πάντων τὸ ἐννοῶ, εἶνε ἀκόμα καλοσύνη, ἀρχὴ φθινοπώρου· ἀλλὰ τὸν περασμένον φεβρουάριον, μέσα εἰς τὸ κρῦα, ἀκοῦτε σεῖς νὰ σηκωθῆ νὰ ἴαγῃ ἔς τὸ Μαροῦσι!

Καὶ ὅμως ἐπῆγε τὸ παληκοῦριτσο!

Ἐνῶ μάλιστα εἶχαμεν συμφωνήσῃ νὰ πᾶμε μαζί ἔς τὰ ἐμπορικὰ ἐκεῖνο τὸ πρῶτὸ καὶ ὅτι εἶχα ἀρχίσῃ νὰ κτενίζωμαι, ἀνοίγει ἡ θύρα τῆς κἀμαράς μου ἐξαφνα καὶ νὰ σου ἡ Ἑλένη. Χωρὶς νὰ μοῦ πῆ τίποτε μ' ἀγκαλιάζει καὶ μὲ φιλεῖ. Ἐγὼ ποῦ τὴν ζεῦρω πῶς εἶνε Ἰούδας εἰς τὰ φιλιὰ. εὐθὺς ἐκατάλαθα ὅτι κάτι προδοσίαν μού ετοίμαζαι, καὶ δὲν ἐγελάσθηκα.

— Καὶ μὲν Ἀγλαία, μού λέγει μὲ ὑποκρισίαν, μὲ συγχωρεῖς ποῦ θὰ σέ γελάσω, δὲν ἤμπορῶ νάρθῶ εἰς τὰ ἐμπορικὰ, θὰ ἴαγῶ ἔς τοῦ θεοῦ μου, ἔς τὸ Μαροῦσι, νὰ τοῦ κάμω ὀλίγας ἡμέρας συντροφιά.

Ἔτσι μοῦ ἦλθε νὰ τῆς δέσω τὰς πλεξίδες μου ἔς τὸ λαιμὸ νὰ τὴν πνίξω· μὰ ἔλα ποῦ τὴν λυπούμουν πάλι...

— Ἄ μπᾶ, καλέ, δὲν πειράζει τίποτε· καλὴν διασκέδασιν καὶ καλὴν ἀντάμωσιν! τῆς εἶπα ὀλίγον ψυχρά.

— Θὰ σοῦ γράφω κάποτε ἀπὸ καὶ.

— Ἄ, νὰ σοῦ πῶ· ἂν ἔχῃς τίποτε ποῦ ἀξίζει, γράφε μου, εἰ δέ, ἂν πρόκειται νὰ μοῦ στέλλῃς ἕνα φάκελλον γεμάτον φιλιὰ καὶ χαιρετίσματα, σοῦ τὰ χαρίζω.

— Κακὴ ποῦ εἶσαι, μ' ἀποκρίθηκε ξεκαρδισμένη ἀπὸ τὰ γέλια· ἔλα, μὴ θυμῶνης δὰ ποῦ θὰ φύγω ὀλίγαις ἡμέραις, καλλιτέρα νὰ μ' ἐπιθυμήσῃς. Φίλησέ με γλήγορα νὰ πηγαινω, γιατί μὲ προσμένει ἡ δασκάλισά μου ἔς τὰμάξι καὶ ζεῦρεις τί παραξενὴ εἶνε.